

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de antwoorden van de Minister op de schriftelijke vragen van het lid Kwint over de Ster¹-inkomsten.

De voorzitter van de commissie
Tellegen

Adjunct-griffier van de commissie
Bosnjakovic

¹ Ster: Stichting Etherreclame

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de beantwoording door de Minister op de verschillende schriftelijke vragen. De beantwoording van de vragen geven een helder beeld over het proces rondom de ingestelde onderzoeken naar de daling van de Ster-inkomsten. De eerdergenoemde leden steunen het standpunt van de Minister dat de mediabegrotingsbrief het geëigende moment was om de Kamer hier verder over te informeren, want op dat moment waren alle onderzoeken afgerond. De uitkomsten van deze onderzoeken geven de mogelijkheid om de verschillende opties nu verder te verkennen. Daarbij vragen de leden zich af op welke wijze meer transparantie over de uitgaven door de NPO² kan bijdragen aan het publieke debat omtrent de diverse opties; zoals het verhogen van de kosten voor de kabels of het uitbreiden van de reclames. Hoe kijkt de Minister hier naar? Is hij bereid het belang van voldoende transparantie over te brengen aan de NPO zodat draagvlak kan worden gevonden voor het te nemen besluit, zo vragen de leden

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de antwoorden op schriftelijke vragen met betrekking tot de dalende Ster-inkomsten, waardoor er in 2019 een tekort van 62 miljoen euro zou zijn bij de NPO. Deze leden hebben hier enkele vragen bij.

De leden lezen dat de NPO eind september nog heeft aangegeven zijn reclamebeleid niet op korte termijn te zullen wijzigen. Kan de Minister aangeven op welke wijze de NPO en de Ster het reclamebeleid wel zouden kunnen wijzigen zodat er meer inkomsten gegenereerd worden? Kan de Minister daarbij ingaan op de opmerkingen van de Ster-directeur in het programma «Mediaforum» van 8 december jl.³, waarin hij aangaf dat er nog genoeg mogelijkheden zijn om de bezuinigingen op te vangen? Over het versoepelen van welke regelgeving en afspraken wordt gesproken tussen de Ster en de NPO? Is het ministerie betrokken bij deze gesprekken? Op welke termijn verwacht u de Kamer te kunnen informeren over het al dan niet versoepelen van de betrokken regelgeving en afspraken, zo vragen zij.

De leden zijn voorts van mening dat niet alleen naar de inkomsten gekeken moet worden, maar dat de NPO zelf ook kritisch moet kijken waar het geld aan uitgegeven wordt. Afgelopen vrijdag berichtte De Telegraaf dat de onlangs opgepakte baas van motorclub No Surrender (Henk K.) van omroep Powned duizend euro heeft gekregen per aflevering van de serie Captain Henk waarin hij figureert.⁴ De leden vragen de Minister hieromtrent om opheldering. Klopt het dat Henk K. en/of de motorclub is betaald voor een inkijkje in deze club? Zo ja, is de Minister het met de leden eens dat dit verwerpelijk is? Is het, indien de berichtgeving klopt, niet volstrekt in strijd met de afspraken binnen de publieke omroep? Hoe beoordeelt de Minister het dat een serie over een club waarvan leden zich massaal bezighouden met criminele activiteiten, zou zijn betaald met publiek geld? De serie wordt immers gezien als een regelrechte promotiecampagne voor Kuipers en de omstreden club, gefinancierd met belastinggeld van de burger. Powned heeft inmiddels laten weten dat de serie gewoon doorgaat. Hoe denkt de Minister hierover en is hij het met de leden eens dat verdere propaganda onwenselijk is? Wat gaat de Minister ertegen ondernemen? Vindt de Minister dat de NPO hiermee buiten haar boekje gaat? Zijn er überhaupt richtlijnen met betrekking tot het maken van

² NPO: Nederlandse Publieke Omroep

³ «STER-directeur: paniek voor bezuinigingen bij omroep niet nodig» (8 december 2017), <https://www.nporadio1.nl/achtergrond/7161-mediaforum-ster>

⁴ «PowNed geeft betaling aan Kuipers toe» (15 december 2017), <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1434934/powned-erkent-betaling-kuipers>

programma's als het gaat om verheerlijken van gewelddadige organisaties? Hoe kan de NPO zorgen dat dit niet weer gebeurt? Hoe gaat de Minister daarop toezien, zo vragen de leden.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de antwoorden van de Minister op de schriftelijke vragen van het lid Kwint over de dalende Ster-inkomsten. Deze leden hebben een aantal aanvullende vragen.

De leden vragen of de Minister kan toelichten hoe het komt dat de dalende Ster-inkomsten niet aan de formatietafel zijn besproken, ondanks dat deze signalen er toen wel waren. Waren er andere signalen bekend bij het ministerie over mogelijk dalende Ster-inkomsten? Heeft de NPO zelf niet eerder kenbaar gemaakt dat de Ster-inkomsten dalen, zo vragen deze leden.

In de brief d.d. 17 november jongstleden⁵ schrijft de Minister dat dit kabinet voor een stevige publieke omroep staat en dat de publieke omroep een onmisbare rol vervult in onze samenleving. De leden vragen of de Minister van mening is dat de publieke omroep deze stevige positie kan behouden ondanks de dalende Ster-inkomsten. Zo ja, op welke manier kan de publieke omroep deze stevige positie behouden? Als blijkt dat deze stevige positie wel onder druk komt te staan dankzij de dalende Ster-inkomsten, is de Minister dan bereid maatregelen te nemen? Welke maatregelen zijn volgens de Minister dan denkbaar? Is het bijvoorbeeld een mogelijkheid om reclame juist te schrappen, omdat dit steeds minder opbrengt, en te werken met minder zenders en een stevigere publieke omroep online, zo vragen deze leden.

De leden vragen voorts of de reclame-inkomsten bij kinderprogramma's ook dalen. Wat zijn de kosten om de reclame hier te schrappen? Wat is de mening van de Minister over het nut van de reclame tussen kinderprogramma's, zo vragen deze leden. Is de Minister het met de leden eens dat veel reclames rondom kinderprogramma's stereotype beelden over jongens en meisjes bevat, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie hebben met stijgende verbazing de ontwikkelingen rondom de verborgen rapporten over de prognoses van de Ster-inkomsten bij de publieke omroep gevolgd. Wel zijn ze blij dat de Minister onomwonden heeft aangegeven dat deze rapporten niet naar de formatietafel zijn gebracht. De formerende partijen hebben dus tijdens dit proces geen kennis kunnen nemen van het dreigende tekort en zijn een mogelijkheid ontnomen door de vorige bewindspersoon om hier een besluit over te nemen. Tevens is de huidige bewindspersoon geconfronteerd met een tekort waar hij geen kennis van had. Op welk moment heeft de Minister hiervan kennisgenomen? Hoe kwam de Minister hier achter? De leden maken uit de antwoorden op de schriftelijke vragen op dat de omvang van het tekort bij de publieke omroep al op hoofdlijnen bleek uit conceptversies van het rapport van EY⁶ en dat deze conclusies ook gedeeld zijn met de voormalige Staatssecretaris. Ze vinden het werkelijk onbestaanbaar dat deze conclusies vervolgens niet gedeeld zijn met de onderhandelende partijen. Waren ook de onderhandelaars van VVD-huize niet op de hoogte van de kennis die hun partijgenoot wel had?

De leden zijn van mening dat door het achterhouden van deze informatie geen goede afweging mogelijk is geweest over welke middelen naar welke doelen gaan. Deelt de Minister deze mening? Het regeerakkoord rept over «een stevige publieke omroep», maar de voorlopige conclusie lijkt nu dat de publieke omroep in ieder geval 60 miljoen euro minder stevig wordt. De vraag die de leden bezighoudt, is of een andere keuze

⁵ Kamerstuk 34 775 VIII, nr. 31

⁶ EY: Ernst & Young

gemaakt zou zijn als de onderhandelaars over de juiste informatie hadden beschikt.

Uiteraard zijn de genoemde leden benieuwd naar de overwegingen bij de voormalige Staatssecretaris om dit tekort in een bureaula op het ministerie te laten liggen. Dat lijkt niet in het belang van de publieke omroep waar deze bewindspersoon verantwoordelijk voor was. De genoemde leden vragen zich af of de persoonlijke overtuiging van de Staatssecretaris over de publieke omroep hier een rol gespeeld heeft. De leden vragen verder of aan de belofte van een «stevige publieke omroep» voldaan kan worden binnen de huidige financiële kaders. De genoemde leden vragen het kabinet om een oplossing te zoeken voor het ontstane probleem en hierbij niet bij voorbaat de mogelijkheid van budgettaire aanpassingen terzijde te schuiven. Mogelijk biedt een zoektocht langs de bureaulades van het Ministerie van Justitie en Veiligheid soelaas.

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voorliggende beantwoording van de schriftelijke vragen over de Ster-inkomsten van de NPO. Het stelt de leden teleur dat de Minister vooralsnog oplossingen voor het in de mediabrief beschreven tekort op Ster-inkomsten vooruitschuift en niet lijkt te willen oplossen. Daarmee komt het functioneren van de programmering van de publieke omroepen en positie van veel medewerkers bij de omroep in onzeker vaarwater terecht. De leden hebben dan ook een aantal vragen naar aanleiding van de beantwoording.

De Minister beschrijft in zijn beantwoording dat de vorige Staatssecretaris voor de zomer al kennis had van de aard van tekorten op de inkomsten. De leden vragen de Minister aan te geven waarom deze informatie niet gedeeld is rondom de formatie, waarbij er nog de mogelijkheid bestond om gezamenlijk en tijdig tot oplossingen te komen voor de geconstateerde financiële problematiek.

Kan de Minister meer duidelijkheid geven over de aard en opbouw van het verwachte tekort op de Ster-inkomsten. De leden stellen vast dat er meerdere bedragen genoemd worden maar dat nog onduidelijk blijft hoe hoog het verwachte tekort nu precies is, waarvoor naar de opvatting van de leden een oplossing gevonden moet worden. Kan de Minister hierop ingaan?

In haar regeerakkoord spreekt de regering van de noodzaak tot een stevige publieke omroep in een veranderend medialandschap. De leden stellen vast dat deze zin al achterhaald was op het moment dat deze opgeschreven werd als beleidsrichting voor de nieuwe kabinetsperiode, gelet op het financieel tekort en het niet voorkomen of oplossen hiervan. Kan de Minister aangeven hoe hij een stevige publieke omroep mogelijk acht als deze omroep in financiële onzekerheid blijft en hiermee ook problemen zal ondervinden in het mogelijk maken van programmering die voldoet aan de verwachtingen en afspraken die meerjarig gemaakt zijn? Is de Minister het met de leden eens dat het niet bieden van een oplossing voor dit financiële tekort feitelijk gelijk staat aan een bezuiniging op de NPO en daarmee op de programmering en mensen? Is de Minister alsnog bereid om de omroep en haar medewerkers en daarmee ook het publiek meer zekerheid te bieden voor een stabiele financiering ten behoeve van een kwalitatieve en diverse programmering? Wanneer wil hij deze zekerheid dan bieden?

De leden stellen vast dat bij het debat over de mediabegroting is aangegeven dat de NPO haar wegvallende Ster-inkomsten deels zou kunnen compenseren via een uitbreiding van haar mogelijkheden voor het verwerven van reclame-inkomsten, onder andere via online en digitale platforms. Kan de Minister aangeven in hoeverre dit een realistische oplossingsrichting is richting de NPO, gelet op de beperkingen die vaak ook worden bepleit wat betreft de online activiteiten van de publieke

omroep? Gaat de Minister die mogelijkheden dan ook daadwerkelijk uitbreiden?

De leden hebben voorts nog enkele vragen aan de Minister over de vergoedingen die de voorzitter van No Surrender ontving van omroep Powned voor deelname aan een programma over hem. De leden vragen duidelijkheid over de achtergrond en afspraken rond de vergoedingen die deze omroep betaalde voor deelname aan dit programma. Kan de Minister toelichten welke randvoorwaarden en spelregels er doorgaans gehanteerd worden door omroepen voor vergoedingen aan deelnemers aan een dergelijk programma? Waar moet een vergoeding aan voldoen, hoe wordt naleving van afspraken en eventuele regels gecontroleerd en door wie wordt hier toezicht op gehouden? Kan de Minister aangeven in hoeverre er binnen de bestaande regels of afspraken is gehandeld en kan hij aangeven of hij van mening is dat deze regels of afspraken nog voldoen of aanscherping behoeven, zo vragen zij.

II Reactie Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media